

Волкова Т. В. Актуальность формирования информационно-аналитической компетентности в сфере защиты информации в будущих инженеров-педагогов

Рассматриваются вопросы формирования информационно-аналитической компетентности в сфере защиты информации в будущих инженеров-педагогов в учебном процессе вуза.

Ключевые слова: информационная безопасность, информационные технологии, инженер-педагог.

Volkova T. V. Relevance Formation Informational and Analytical Competence in the Field of Information Security in Future Engineers, Teachers

Considered of questions forming information and analytical competence in the field of information security in future engineers-teachers in the educational process universities.

Key words: information security, information technology, engineer-teacher.

Стаття надійшла до редакції 11.09.2012 р.

Прийнято до друку 28.09.2012 р.

УДК 378.036

І. Ю. Гусленко

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ МЕТОДИКИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ, РОЗРОБЛЕНОЇ НА БАЗІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПРОГРАМИ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Одна із складових сучасних процесів реформування системи вищої школи в Україні в контексті Болонського процесу стосується питання, пов'язаного з оновленням підходів до виховання у зв'язку з потребою суспільства в полікультурній особистості, яка в змозі будувати взаємовигідний діалог з представниками інших культур та діяти з позицій багатокультурності з опорою на систему базових загальнокультурних знань та естетичну свідомість. Останнє визначає необхідність впровадження в навчально-виховний процес ВНЗ методики естетичного виховання засобами діалогу культур.

Аналіз педагогічної та методичної літератури. Ґрунтовні розробки в царині естетичного виховання, в яких розкриваються фундаментальні поняття естетики, належать провідним вченим: Ю. Борев, О. Буров, І. Зязюн, М. Кіященко, Л. Левчек, О. Лосєв, М.

Мамардашвіді, О. Семашко, В. Табачковський. Філософське осмислення явищ естетичного в сучасному світі стало темою сучасних дисертаційних досліджень (В. Бітаєв, Н. Богданова, Н.Гітун, Н. Проскура, О.Шульган та ін.)

Естетичне зростання людини багато в чому пов'язане з поняттями «культура» та «освіта». Культуровідповідність освіти стала провідною темою багатьох наукових творів Є. Бондаревської, Г. Дмитрієва, Г. Ільїна, М. Кагана, В. Сластьоніна, В. Сисоева, Е. Шиянова, Н. Щуркова та ін.

Науковий інтерес до навчання міжкультурної компетентності на засадах прилучення до загальнокультурних цінностей у процесі навчання іноземної мови, висвітлюється в працях Є. Верещагіна, Н. Гальської, В. Костомарова, О. Леонтєва, Р. Мільруда, Є. Пасова, А. Садохіна, С.Тер-Мінасової, В.Фурманової, Л. Щерби. Вплив мовних дисциплін як естетичного явища на розвиток та виховання людини, також є предметом наукового інтересу для сучасних вчених (В. Вертегел, І. Дерюгіна, М. Долматова, Л. Джигун, Н. Нікітіна, Г. Сманова).

Переваги використання інформаційно-комп'ютерних технологій у навчально-виховному процесі є досить очевидними і цьому присвячені численні науково-педагогічні дослідження (О. Волков, І. Ісаєв, В. Краснопольський, П. Сисоев, Є. Полат тощо).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Значущість естетичного виховання у ВНЗ як важливої складової професійної культури студентів-гуманітаріїв та недостатня розробка теоретичних і методичних засад щодо підготовки майбутніх фахівців із сформованою естетичною свідомістю обумовили необхідність розробки методики естетичного виховання у ВНЗ з опорою на діалог між різними культурами.

Мета статті – описати впровадження в навчально-виховний процес ВНЗ методики естетичного виховання засобами діалогу культур, розробленої на базі комп'ютерної програми.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів.

Однією із особливостей розробленої методики з естетичного виховання є те, що вона базується на створеній автором навчальній комп'ютерній програмі «America the Beautiful: Short Encyclopedia of American Culture». Використання комп'ютерних програм в навчально-виховному процесі дозволяє накопичувати великий об'єм аутентичної інформації (текстової та аудіовізуальної); комп'ютери – один із найдоступніших сучасних засобів інтенсифікації навчально-виховного процесу, який надає можливість застосовувати різноманітні стратегії, і завдяки полісенсорному впливу, робить цей процес більш ефективним і інтенсивним, це дає можливість долучити до роботи більш пасивних студентів, «створює унікальні умови для ознайомлення з культурним розмаїттям співтовариства країн, мова яких вивчається» [1, с. 11].

Для ефективного використання навчально-виховної комп'ютерної програми в естетичному вихованні студентів засобами діалогу культур була розроблена система вправ та завдань. Відповідно до складових змістового компонента розробленої методики (когнітивного, емоційного та діяльнісного) завдання надані у трьох блоках. Завдання кожного блоку мало свою мету:

блок 1 – підвищення рівня художньо-естетичних знань, мистецької освіченості та естетичної логосфери, розвиток здатності надавати адекватну оцінку об'єктам мистецтва і дійсності та бачити їхню естетичну цінність;

блок 2 – розвиток емоційної культури, здатності до сприймання естетичного у всіх проявах (у тому числі й в слові) та виникнення емоційного відгуку на естетичне; збудження творчої уяви та здатності до естетичного співпереживання (естетичної емпатії);

блок 3 – залучення до творчої діяльності, естетичного самовдосконалення.

Розроблена методика естетичного виховання *засобами діалогу культур* обумовила необхідність реалізації зазначених вище завдань через призму культури різних країн, зокрема США та України, тому культурно-комунікативна складова була провідним компонентом завдань кожного блоку.

Компоновка завдань на блоки не мала на меті обов'язкового послідовного та поетапного виконання всіх наданих завдань першого блоку, потім переходу до завдань другого блоку, а тільки після цього – третього. Залежно від цілей, які ставить перед студентами педагог, більше уваги може приділятися тому чи іншому аспекту, але, ми вважаємо доцільним та ефективним підхід, коли під час проведення заняття, або позааудиторного заходу викладач намагається комбінувати завдання різних блоків для одночасного розвитку когнітивного, емоційного та діяльнісного компонентів естетичного виховання. Це сприяє цілісності сприйняття матеріалу, що вивчається, робить виховний процес більш динамічним, цікавим та різноманітним для студентів, завдяки варіюванню вправ, завдань, видів діяльності та використаних технологій.

У завданнях першого блоку, спрямованих на розвиток когнітивної сфери, переважна більшість студентів досить легко знаходили визначення літературним, художнім та музичним жанрам й термінам є, але виникали певні труднощі при наведенні прикладів творів того чи іншого жанру, імен письменників, художників та музикантів є. Студенти виявили деяку обізнаність в поезії, коли змогли навести прізвища великої кількості українських та зарубіжних поетів. Проте в основному це були імена зі шкільної програми. До того ж, майже ніхто не спромігся продекламувати повністю улюбленого вірша, особливо, коли мова зайшла про англійських поетів. Студенти називали свої

найулюбленіші літературні жанри та зазначали, що їх приваблює в художніх творах.

Для розвитку здатності студентів більш глибоко сприймати літературний текст було проведено обговорення повісті Е. Хемінгуей «Старий та море». Напередодні дискусії було необхідно не тільки перечитати зазначений твір, а й передивитися його екранізацію, ознайомитись із біографією автора – видатного американського журналіста та прозаїка, Нобелівського лауреата з літератури Е. Хемінгуей.

Обговорення повісті дало студентам нагоду замислитись над вічними істинами та надало приклади людяності, показало, що можна бути Героєм наперекір долі, якщо ти зберіг гідність та залишився Людиною, навіть у скрутній ситуації.

Досвід засвідчує, що студенти не дуже цікавляться живописом і не демонструють високу обізнаність в цій сфері, особливо, якщо це стосується американського мистецтва. Навчальна комп'ютерна програма «America the Beautiful: Short Encyclopedia of American Culture» надала можливість ознайомитись із американськими митцями, які представляють різні напрями образотворчого мистецтва.

У одному з завдань студенти мали визначити стилі, в яких працювали художники, характерні риси кожного стилю. Було відзначено, що постать кожного із художників є визначною для американського та світового мистецтва. Розвитку естетичної освіченості сприяло також заняття «Masters of Painting in Ukraine and the USA» присвячених художникам Дж. О'Кіф та К. Білокур.

Музика – досить популярний засіб естетичного виховання. Більшість із студентів визнають, що регулярно слухають музику. Деяких з них приваблюють сучасні музичні напрями, інші віддають перевагу класичному мистецтву. Але для естетично *освіченої* людини є недостатнім лише наявність бажання слухати музику. Важливо також вміти проаналізувати те, що ти чуєш, орієнтуватися в музичних стилях, знати спеціальну термінологію, інформацію про життя композиторів (або виконавців) та історію створення музичних творів.

До навчально-виховної програми увійшли матеріали лише про трьох американських композиторів-виконавців (С. Джоппін, Ч. Айвз, Дж. Гершвін). Вони різнилися за часом проживання, стилями й жанрами, в яких вони працювали, але спільні у тому, що творчість кожного з них є знаковою для американського мистецтва, що саме і змогли відчутти студенти під час індивідуальної роботи з програмою.

Студентам також була надана можливість висловитись про те, яка музика є популярною в Україні. Для того, щоб глибше зануритись в історію походження того чи іншого стилю, дізнатися про його витоки, розповісти про улюблених композиторів та виконавців, студенти підготували невеличкі доповіді та реферати. Результати самостійної роботи студентів були продемонстровані не тільки під час заняття, а й за

межами аудиторії. Під час проведення заходу «And All That Jazz» студенти мали можливість не лише дізнатися про історію виникнення та розвитку одного з популярних музичних напрямів, а й прослухати записи джазових композицій у виконанні видатних музикантів з різних країн, почути, як фольклорні інтонації, у тому числі і українські, інтерпретуються у джазовому виконанні.

Робота з завданнями до уривку з роману англійського письменника Дж. Б. Пристлі «Вулиця Янгола» («Angel Pavement») дала нагоду поговорити зі студентами про класичну музику та використання національних мелодій та мотивів композиторами класиками.

Тема національної культури завжди приваблює своєю своєрідністю, яка дуже виразно проявляється у народних святах, звичаях та традиціях, тому тест «Around the World Quiz» викликав інтерес та зацікавленість й виявив, що більше половини студентів не знали правил поведінки в різних країнах світу та національних реалій, а, іноді, навіть обравши вірну відповідь, не могли обґрунтувати її. Були наведені приклади традицій, вірувань та правил етикету в різних країнах світу.

Розмову про традиції було продовжено під час роботи з текстом «We Europeans», у якому привертається увага на ті розбіжності, які існують між жителями Європейського Союзу. Під час обговорення тексту, виявилось, що деякі студенти не замислювались над тим, що урахування зазначених національних особливостей, навіть у повсякденному житті, на побутовому рівні, є дійсно дуже важливими для порозуміння між представниками різних країн та налагодження продуктивного діалогу.

Ознайомитись та обмінятися між собою інформацією щодо правил гостинності та прийому гостей в Японії, Іспанії та США можна було під час виконання завдань до текстів «Rules of Hospitality». Студенти звернули увагу, що описана в тексті японська церемонія сприймається як дуже формальна та офіційна в протилежність розповідям про Іспанію та США. Ці розбіжності стосуються й підготовки до прийому гостей, й часу прийому, одягу, поведінки під час зустрічі та прощання з гостями тощо. Було зроблено висновок про те, що національний характер впливає на модель поведінки, традиції, притаманні жителям тієї чи іншої країни.

Під час обговорення було важливо не тільки дізнатися про правила поведінки в інших країнах, а й порівняти їх з тими, що існують в рідній українській культурі.

Історія та традиції святкування національних свят є невід'ємною складовою естетичного виховання засобами діалогу культур. За допомогою програми «America the Beautiful: Short Encyclopedia of American Culture» студенти ознайомились з шістьма американськими святами. Деякі із свят є суто американськими (День Подяки), або патріотичними (День Незалежності), інші – міжнародними, і відзначаються у різних країнах по всьому світу (наприклад, Новий рік).

Серед них є й релігійні (День Святого Валентина, Пасха, Різдво), але занадто комерціалізовані свята, тому для багатьох людей вони часто носять світський характер.

Розвиток у студентів емоційної сфери, здатності до емоційного відгуку та естетичного переживання засобами діалогу культур, у другому блоці завдань також поєднувався з обговоренням прозових літературних творів та поезії, живопису, фотографії, музики та свят.

Дослідження того, як емоції передаються через художнє слово, вдосконалення навичок емоційного співчуття літературним героям, проходило під час обговорення повісті Е. Хемінгуея «The Old Man and the Sea», де студенти вибрали з повісті цитати, які характеризують головного героя, Сантьяго, та прокоментували, як змінювався його стан впродовж твору.

Обговорення повісті Е. Хемінгуея дало нагоду звернутися не тільки до літературного твору, а й до його екранізації. Студенти відзначали, що анімаційний фільм візуалізував образи головних героїв, серед яких не тільки люди, а й образ моря, риби, левів, акул. Фільм вразив своєю «виразністю», «природністю». Вказувалось на те, що вдалий симбіоз екранного зображення, звуків та музики підсилювали трагічність образу старого, драматичність та напруження боротьби, сприяли залученню до подій та виникненню почуття співпереживання головним героям фільму.

Порівняння того, як студенти сприйняли літературний твір та фільм підтвердило, що більшість молоді за типом особистості є візуалами, тобто такими, хто сприймає світ через призму «картинок». Але навіть для таких студентів перегляд фільму може стати стимулом до того, щоб перечитати ту чи іншу книгу.

Поезія надає особливу можливість отримати задоволення від краси слова, замислитись над відчуттями автора, настроєм, душевним станом та створеними їм образами. До розділу «Література» навчальної комп'ютерної програми увійшли матеріали про двох видатних американських поетів Е. Дікінсон та Р. Фроста. Завдяки програмі можна не тільки прочитати деякі із творів зазначених поетів, а й прослухати їх, що підсилює естетичний вплив. Полісенсорність впливу посилюється також зображенням та музикою, які відповідають настрою твору, полегшують його сприйняття та розуміння.

Аналізуючи вірші студенти назвали ті слова, які передають настрої та намагалися представити візуальні образи навіяні віршами.

Під час роботи над уривком з роману Дж. Б. Пристлі «Вулиця Янгола» студенти досліджували, як змінюється настрої головного героя під час концерту, від настороженого очікування того, що він почує, до почуття повного захвату від отриманих емоцій від музики.

Студенти змогли оцінити майстерність письменника, його дар передати словом відчуття музики. Подальше обговорення порушило тему сприйняття класичної музики. Студенти також висловились про своє

асоціативне сприйняття різноманітних музичних стилів. Подібні обговорення зацікавлюють, дають студентам можливість замислитись над тим, чим один стиль відрізняється від іншого, порівняти своє сприйняття з іншими, підштовхують до того, щоб переслухати певний твір або виконавця, дізнатися про них більше.

Опрацьовуючи тему свят, студенти надавали характеристику свого сприйняття різних свят та символів, віршів, притаманних кожному із них. Великий інтерес викликало ознайомлення із піснями до різних свят.

Спонування до творчості та реалізація творчих здібностей стала метою завдань третього блоку.

Творча робота над перекладом оригінального літературного тексту, як прозового так і поетичного, надала студентам можливість більш глибоко проникнути в думки автора, проявити своє володіння художнім словом. З цією метою студентам було запропоновано зробити переклад рідною мовою уривка з повісті Е. Хемінгуея «Старий та море» та одного з віршів Е. Дікінсон або Р. Фроста, було проведено конкурс перекладу, найкращі зразки яких надані у відповідних додатках.

Творчі здібності студентів проявилися й під час підготовки до коротких відео презентацій, присвячених життю та творчості улюблених письменників, поетів, композиторів та художників. Велика увага приділялася підбору фонового музичного супроводу та відеоряду під час декламування поезій англійською, українською, російською мовами, що було продемонстровано на позааудиторному заході «Музика душі». Участь у театралізованій постановці, присвяченій Р. Фросту, «America's Poet Gets a Call From the Kennedys» проявила акторські здібності студентів.

Позааудиторний захід «And All That Jazz», присвячений джазовим виконавцям США та України, не тільки залучив студентів до одного з суто американських музичних напрямів, а й продемонстрував, що музика, як будь яке мистецтво, не має кордонів і не обмежується географією однієї країни.

Підготовка студентів до дискусій, дебатів, до участі в студентських конференціях та позааудиторних заходах також потребує від них творчого підходу, детального осмислення теми, що й було використано в даній програмі під час проведення дебатів «Modern or Classical Music?», «Will Books Survive?», обговорення доповідей «Graffiti as a Form of Modern Art», «Theatre Challenges», в участі у заходах до різноманітних свят «Your Valentine», «Easter Celebration: American & Ukrainian Traditions», «Thanksgiving Day», «Christmas Celebration in the USA and Ukraine».

Не визиває сумніву й те, що оформлення навчальних аудиторій має великий естетичний вплив на студентів, особливо, коли вони самі долучаються до цього процесу під час підбору картин та фотографій для виставок «The World We Live in», «Autumn Colors», «The Expressive Landscape», «The Color of Water», «Faces & Places», «Sweet Dreams».

Висновки й перспективи подальших розвідок. Впровадження описаної методики естетичного виховання засобами діалогу культур дозволяє зробити висновки про те, що естетичне виховання та розвиток творчих здібностей студентів гуманітарних спеціальностей засобами діалогу культур можливі під час навчання іноземної мови; представлена методика естетично виховує студентів, сприяє інтелектуальному, емоційному та загальнокультурному розвитку; формує толерантність щодо рівноправного сприйняття інших культур на основі діалогу; застосування новітніх інформаційних технологій та комп'ютерних програм розширюють знання з культури та мистецтва, підсилюють емоційний вплив на студентів та завдяки полісенсорності сприйняття представленої інформації ефективно сприяють розвитку творчих здібностей.

Список використаної літератури

1. Сысоев П.В. Учебные интернет ресурсы в системе языковой подготовки учащихся / П.В. Сысоев, М.Н. Евстигнеев // Иностранные языки в школе. – 2008. – №8. – С. 11-15.

Гусленко І. Ю. Впровадження експериментальної методики естетичного виховання студентів, розробленої на базі навчально-виховної комп'ютерної програми.

У статті описаний досвід впровадження в навчально-виховний процес ВНЗ методики естетичного виховання студентів гуманітарних спеціальностей засобами діалогу культур, розробленої на основі комп'ютерної програми.

Ключові слова: естетичне виховання, діалог культур, використання Інтернет-ресурсів у вихованні

Гусленко И. Ю. Внедрение экспериментальной методики эстетического воспитания студентов, разработанной на базе учебно-воспитательной компьютерной программы.

В статье описывается опыт внедрения в учебно-воспитательный процесс ВУЗа методики эстетического воспитания студентов гуманитарных специальностей средствами диалога культур, разработанной на основе компьютерной программы.

Ключевые слова: эстетическое воспитание, диалог культур, использование Интернет-ресурсов в воспитании.

Guslenko I. Yu. Implementation of the Experimental Methodology of Students' Aesthetic Education Developed on the Basis of Educational Computer Program.

The article describes the implementation of the methodology of aesthetic education by means of dialog of cultures developed for students of humanity on the basis of educational computer program.

Key words: aesthetic education, dialog of cultures, Internet resources in education.

Стаття надійшла до редакції 05.09.2012 р.

Прийнято до друку 28.09.2012 р.

УДК 81.243

О. Т. Зарівна

**НАВИКИ ПЕРЕКЛАДУ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ІНШОМОВНИХ
ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ**

Актуальність. Іншомовна комунікативна компетентність сучасного студента розуміється як складова системи його особистості, що проявляється у здатності активно використовувати знання англійської мови, оперативно реагувати і діяти у різних життєвих ситуаціях як у межах професії, так і поза нею. Сформувати такі здібності можливо шляхом живого спілкування в умовах рефлексивного акту, що дає можливість спрямовувати і моделювати іншомовну взаємодію, а також шляхом формування навиків перекладу. Досвід показує, що ефективно співробітництво України з іншомовними державами залежить від якості перекладів у ході переговорів з партнерами, при опрацюванні необхідної інформації через тексти, спілкування в онлайн-режимі, тобто в процесі перекладацького контакту.

У перекладознавстві поширені погляди, що будь-який європейський твір (текст) може зрозуміти будь-який чужоземний читач за умови адекватного перекладу. Проте, це буде лише розуміння інформації, закладеної у творі. Серед конкретних лінгвістичних, зокрема, лексичних, способів вираження національного колориту в іншомовних текстах виділяються передовсім моно- і поліксемні одиниці, семантичне значення яких вміщає традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача. Вони надають мовленню певного колориту, який частково передається розмовними словами, діалектизмами, які більш відчутні на тлі внутрімовного зіставлення. У перекладах багато втрачається через їх